

EDUCAȚIA FAMILIALĂ ȘI SUCCESUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL MANAGEMENTULUI CONSILIERII ELEVILOR DIN TREAPTA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR

*Lilia STEGĂRESCU, doctorandă,
Universitatea Pedagogică de Stat
„Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 373.3.04

Rezumat: Articolul conține un studiu teoretic care reflectă unele aspecte ale managementului consilierii educaționale, desfășurate în clasele primare de către învățătorii și managerii școlari, în scopul asigurării unei cariere școlare de succes a elevilor și acordării unui ajutor suportiv părinților pentru eficientizarea educației familiale.

Cuvinte-cheie: managementul consilierii educaționale, succes școlar, elevi din treapta de învățământ primar, învățători, manageri școlari, carieră școlară de succes, eficientizarea educației familiale.

Abstract: The article contains a theoretical study that reflects some aspects of the management of educational counseling, carried out in primary classes by teachers and school managers, in order to ensure a successful school career of students and to provide supportive help to parents for the efficiency of family education.

Keywords: educational counseling management, school success, primary school students, teachers, school managers, successful school career, family education efficiency.

Procesul de învățământ reprezintă o activitate complexă și multidimensională atât pentru instituția de învățământ, cât și pentru elevi și familie, indiferent de nivelul studiilor: primar, gimnazial sau liceal. Succesul școlar al elevilor din clasele primare se poate obține doar atunci când aceștia sunt pregătiți bine de școală, posedă capacități adaptative dezvoltate, familia își onorează și îndeplinește funcțiile calitativ, iar cadrele didactice se ocupă nu numai de instruire a elevilor, dar acordă atenție

consilierii educaționale a acestora, paralel cu părinții. Pentru obținerea unui randament superior în activitatea instructiv-educativă la nivelul cerințelor programelor și al finalităților învățământului, elevii studiază nu numai disciplinele prevăzute de planul de învățământ, ci studiază (din anul de studii 2018-2019) și disciplina *Dezvoltarea personală*, care este axată pe formarea unor competențe transversale cu privire la: *învățarea pe tot parcursul vieții; gândirea complexă și critică; comunicarea eficientă; colaborarea și lucrul în echipă; cetățenia responsabilă și încadrarea în câmpul muncii* [2].

Potrivit cercetătorului I. Cerghit, succesul școlar se reflectă în obținerea unui rezultat superior în activitatea didactică, el reprezintă forma pozitivă optimă a randamentului, numită și *reușită școlară*. Bineîțlesc că reușita școlară se exprimă prin rezultate deosebite/ performante obținute în activitățile instructive, științifice, tehnice, practice, cultural-artistice, sportive etc., obținute în cadrul formal, dar și în cel nonformal, la diferite competiții școlare interne, regionale sau internaționale [1].

Întrucât procesul de tranziție pe care copilul îl parcurge de la mediul familial și cel din instituțiile preșcolare la cerințele și circumstanțele mediului școlar reprezintă un proces de adaptare, formare, construire și reconstruire a personalității, cadrele didactice și părinții trebuie să colaboreze activ în direcția susținerii elevului, orientării lui și ghidării în toate cele cinci domenii importante pentru el și familia acestuia. În acest context vine în ajutor consilierea educațională a elevului și părinților, care urmează să valorifice cunoașterea de sine a elevului; asigurarea calității vieții; modul sănătos de viață; proiectarea carierei școlare și profesionale, dezvoltarea spiritului antreprenorial; securitatea personală [2]. Evident că analiza acestor conținuturi îndată ne direcționează și spre consilierea familiei, altfel nu vom obține rezultatele scontate, deoarece copilul este încă mic și

depinde, în mare măsură, de adulți. Un copil care a fost pregătit psihoemoțional, fizic și cognitiv pentru plecarea la școală va simți acest proces ca fiind unul ușor, plăcut, dar și de ajustare continuă. Evaluarea pozitivă și obiectivă a rezultatelor școlare îl va ajuta să se adapteze repede și să atingă succesul școlar. Când elevii ating rezultatele școlare așteptate, această situație influențează pozitiv stilul de învățare a lui și modul de raportare la cerințele cadrelor didactice. Mulți cercetători din domeniul teoriei și practicii învățării [1; 3; 4; 6 etc.] consideră că acest proces rezultă, pe de o parte, din performanța atinsă de elev înainte și după ce depune efortul necesar în cadrul de învățare, iar pe de altă parte, rezultatele reușite la învățătură sunt determinate și de factorul biologic/ ereditar, de setul de condiții externe, care acționează asupra comportamentului elevului, mai cu seamă de competența cadrului didactic, atitudinea lui atentă și înțeleghătoare față de fiecare elev și întreaga clasă.

Dacă abordăm succesul școlar din perspectiva *managementului consilierii educaționale* a elevilor și părinților, apelând la experiența avansată [3; 4; 5; 6; 7] și la propria experiență pedagogică în domeniul dat (circa 30 de ani), am putea menționa câteva *strategii magistrale*, pe care pedagogii din treapta învățământului primar ar fi cazul să le cunoască și să le valorifice permanent în activitatea de instruire-învățare, după cum urmează:

- cunoașterea și centrarea pe respectarea particularităților de vârstă și de personalitate a elevilor;
- proiectarea optimă a activităților formale / a lecțiilor (pentru a evita suprasolicitarea mentală, psihoemoțională, fizică etc.);
- proiectarea și crearea situațiilor de succes la fiecare disciplină (pentru a stimula, motiva; a spori aspirația pentru succes etc.);

- proiectarea și desfășurarea activităților extracurriculare cu caracter suportiv, dactractiv, dar, totodată și cognitiv (la teme care sunt mai dificile pentru înțelegerea micilor școlari);
- monitorizarea succesului fiecărui elev la disciplinele școlare (ducerea unei evidențe speciale);
- desfășurarea ședințelor de consiliere a elevilor și părinților privind problematica și metodologia organizării și obținerii succesului școlar în cadrul școlii/ la fiecare disciplină și în cadrul familial;
- Îmbinarea diverselor forme, metode și strategii de obținere a succesului școlar în procesul predării, învățării și evaluării;
- proiectarea și realizarea permanentă a orelor și activităților de recapitulare și consolidare a cunoștințelor și abilităților;
- proiectarea și desfășurarea activităților în echipă; a activităților axate pe acțiune și explorare reală a posibilităților atelierilor, terenurilor școlare etc/;
- proiectarea și desfășurarea trimestrială a conferințelor practice cu participarea elevilor și părinților, axate pe demonstrarea reușitelor elevilor la disciplinele școlare (fie sub formă de expoziții a desenelor, lucrărilor scrise, celor mai îngrijite caiete, obiecte confecționate individual și în grup, opere proprii muzicale etc.). În final, elevii și părinții pot demonstra activități pregătite: scenete, concerte, declamarea poeziilor compuse de elevi sau împreună cu părinții etc. Evident că aceste activități reprezintă de fapt un raport practic - un rezultat al elevilor, care desfășurarea cărora trebuie să fie bine gândite și organizate pentru a demonstra reușita școlară a fiecărui elev și a colectivului clasei în întregime.

După cum am remarcat anterior, în vederea identificării și analizei reușitei școlare a elevilor din treapta învățământului primar, în cadrul consilierii părinților, un rol important îl are cunoașterea factorilor, care influențează atingerea performanțelor, succesul școlar. Adulții trebuie să conștientizeze că ambele categorii de factori interacționează și se completează:

- *Factorii interni:* sănătatea psihofizică; echilibrul psihosocial; capacitatea cognitivă; ansamblul aptitudinal; motivele intrinseci; nivelul aspirațional.
- *Factorii externi:* influențele socioculturale; valorile din mediul familial; grupul de prieteni; organizația școlară; relațiile educaționale; programa școlară; personalitatea cadrului didactic; competențele pedagogice și manageriale ale cadrelor didactice [3; 6].

La fel, în cadrul consilierii părinților vom atrage atenția asupra formării ***deprinderilor necesare pentru a avea succes școlar***: capacitatea de a concentra atenția, de a memora; a percepe și a urmări acțiunile pedagogului; ascultatul, limbajul, cititul, scrisul, deprinderile de calcul etc.

Este important să muncim insistent în familie și școală asupra ***formării atitudinii pozitive***: entuziasmul, motivația, cooperarea, curiozitatea, încrederea, bizuirea pe propriile puteri, controlul impulsurilor, ambiția, răbdarea, perseverența etc.

Nu vor fi inutile și ***obișnuințele sociocognitive***: urmarea neîntârziată a instrucțiunilor, acceptarea corectărilor și dorința de a învăța din ele, exersarea unor noi deprinderi, până ce acestea devin automatisme, acceptarea faptului că în clasă sunt mai mulți elevi; folosirea simțului practic și găsirea unei soluții adecvate; antrenarea atenției la detalii; premisa că din orice situație avem fiecare ceva de învățat; lăsarea unei bune impresii prin faptul că elevul se comportă prietenos, interesat, politicos, respectuos și atent etc.

Cadrele didactice din învățământul primar sunt obligate să familiarizeze părinții cu cerințele de bază ale *Codului Educației al Republicii Moldova*, mai cu seamă cu **principiile evaluării criteriale prin descriptori, proces** abordat ca unul dinamic, holistic, continuu și complex de determinare și valorificare a particularităților individuale de învățare ale copilului în vederea sporirii performanțelor lui individuale. Fiind subordonat interesului superior al copilului, procesul evaluării criteriale prin descriptori se fundamentează pe un sistem unitar de *principii psihopedagogice*: principiul centrării pe personalitatea celui evaluat (educat), pe caracteristicile sale individuale și de vârstă; principiul motivării pentru învățare; principiul confidențialității; principiul succesului; principiul transparenței și participării la procesul evaluării (copil/părinte/ reprezentant legal al copilului). Evaluarea criteriială prin descriptori se înscrie în paradigma evaluării formatoare, de aceea în clasele I-IV se acordă prioritate dimensiunii formative a aprecierii rezultatelor școlare [5]. Astfel, școlarului mic i se asigură condiții favorabile pentru edificarea comportamentului performant de succes într-un ritm confortabil și în contextul individual al formării personalității. Efectele urmărite vizează menținerea sănătății psihofiziologice a școlarii mici, formarea motivației intrinseci, dezvoltarea stimei de sine în baza educării capacităților de autoevaluare, favorizarea competențelor interpersonale în contextul evaluării reciproce, sprijinirea competențelor de învățare, dinamizarea autonomiei învățării și a autoeducației. Obiectul evaluării în școala primară îl constituie rezultatele școlare individuale ale copilului. Spectrul rezultatelor vizate este determinat de curriculumul școlar centrat pe formarea de competențe. De fapt, nu evaluăm competențe, dar „urme” vizibile ale acestora, adică produsele prin care se ajunge la rezultatele elevilor. *Produsul școlar* reprezintă un rezultat școlar proiectat pentru a fi realizat de către elev și măsurat, apreciat de către cadrul didactic, elevul însuși,

colegii și, eventual, părinții. Fiecare produs școlar este însoțit de un sistem de *criterii de succes* [Ibidem]. Criteriile de succes prezintă pentru elevi criteriile de evaluare, pentru a asigura accesibilitatea corespunzătoare vârstei elevilor, criteriile de succes pot fi reinterpretate/ reformulate în funcție de vârstă și specificul clasei (de exemplu: „pași spre succes”, „secretele succesului”).

Așadar, succesul școlar al elevului de la nivelul învățământului primar este reflectat în *Tabelul de performanță școlară* - un document obligatoriu pentru toți elevii claselor primare din Republica Moldova, care este completat la sfârșitul anului școlar de către învățătoarea clasei și profesorii-specialiști (limba străină, educație fizică, educație muzicală, educație plastic etc).

Tabelul de performanță școlară conține următoarele compartimente:

Copilul la școală

- *Copilul ca subiect al învățării*: manifestă motivație pentru învățare; este atent în realizarea sarcinilor; este responsabil în efectuarea temelor; este obiectiv în autoevaluare și evaluarea reciprocă a colegilor; este perseverent în vederea îmbunătățirii rezultatelor personale.
- *Copilul în raport cu sine*: este responsabil față de înfățișarea, sănătatea și securitatea sa; este grijuliu față de obiectele personale; are încredere în forțele propria; își gestionează eficient emoțiile; denotă capacități de autoeducație.
- *Copilul în interacțiune cu mediul*: îndeplinește regulile clasei și ale școlii, are o atitudine protectoare față de mediul înconjurător, colaborează cu ceilalți pe bază de respect și empatie; manifestă inițiativă și abilități de

decizie în activități și contacte cu colegii; pare fericit la școală.

- **Descrierea rezultatelor elevului la disciplinele școlare** - se completează anual pentru fiecare disciplină.
- **Recomandări/ arii de dezvoltare generale** - dirigintele poate propune recomandări/ arii de dezvoltare, pentru a orienta părinții în educarea propriilor copii pe parcursul vacanței de vară.

Un alt element important al managementului consilierii educaționale: la ședința cu părinții de la începutul anului școlar, învățătoarea prezintă părinților *Tabelul de performanță școlară* și le distribuie câte un *Extras curricular* pentru a se familiariza cu performanțele școlare pe care trebuie să le atingă copilul pe parcursul anului școlar respectiv, iar la sfârșitul anului școlar părinții fac cunoștință, contra semnătură, cu *Tabelul de performanță școlară* completat, care se anexează la *Dosarul personal al elevului*, după ce este vizat de către directorul instituției de învățământ. Sintetizând cele relatate, menționăm că orice aspect instructiv-educativ, adus la cunoștința părinților într-un mod bine gândit, proiectat din timp; realizat competent în baza documentației de politici educaționale; verificat și monitorizat permanent reprezintă componente ale managementului educațional, inclusiv și a managementului consilierii educaționale.

Bibliografie:

1. Cerghit I. *Metode de învățământ*. Iași: Polirom, 2006.
2. Curriculum Național. *Învățământul primar. Aria curriculară Consiliere și dezvoltare personală*. Chișinău Lyceum. 2018.
3. Crețu C. *Psihopedagogia succesului*. Iași: Polirom, 1997.
4. Janis-Norton N. *Cum să-ți ajuți copilul la teme cu calm și fără stres*. Trad.: Dodu I., București: Editura Trei, 2016.
5. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptorii în

- învățământul primar, clasele I-IV. https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site_0.pdf
2. Pânișoară G. *Psihologia învățării*. Cum învață copiii și adulții. Iași: Polirom, 2019.
 3. Răduț-Taciu R., Bocoș M.-D., Chiș O. *Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar*. Pitești: Paralela 45.2015.
 4. Stegărescu L. *Managementul consilierii educaționale la nivelul învățământului primar*. Articol în materialele Conferinței Internaționale The Contemporary of the socio-humanistic sciences. Ediția a X-a. 05.06. 2019.